

Post-COVID

Factsheet post-COVID

Versie 20 september 2022

Kernboodschap	<ul style="list-style-type: none"> • Ik ben blij met het vele onderzoek dat nationaal en internationaal plaatsvindt naar post-COVID en ik blijf dit via het RIVM¹ en ZonMw faciliteren. Ook andere partijen, zoals academische en algemene ziekenhuizen, doen onderzoek. • De onderzoeken bieden inzicht in de aard en omvang van aanhoudende klachten (oriënterend, biomedisch en psychologisch onderzoek), het herstelproces, direct implementeerbare kennis over effectieve behandelingen (revalidatie en interventie-onderzoek) en de organisatie van zorg(paden). • Naast het faciliteren van wetenschappelijk onderzoek blijf ik me inzetten voor ondersteuning, advies en zorg voor mensen met post-COVID klachten. Dit gebeurt bijvoorbeeld via C-support, PostCovidNL en de regeling voor paramedische herstellzorg (die verlengd is tot 1 augustus 2023). • Daarnaast zetten ZonMw, NFU, FMS, NHG en RIVM zich de komende periode in om te komen tot een overkoepelende kennisagenda. Daarbij wordt ook C-support betrokken. • Ten aanzien van een expertisecentrum werken NFU en C-support de komende periode uit hoe kennis en ervaring uit de wetenschap, onderzoek en praktijk op structurele wijze bijeengebracht kunnen worden. Hierover ontvang ik nog een voorstel. • Bij de trajecten 'kennisagenda' en 'expertisecentrum' worden – voor zover nodig – de patiëntenorganisaties, zoals PostCovid NL en Long Covid Nederland, betrokken. Daarmee wordt de aansluiting bij de praktijk geborgd. • Met de huidige inspanningen op het gebied van onderzoek, beleid en ondersteuning heb ik er vertrouwen in dat de komende periode de kennis zal toenemen en breder in de samenleving gehoor vindt, opdat de aandacht, ondersteuning en zorg voor mensen met post-COVID steeds beter wordt.
Argumentatie	<ul style="list-style-type: none"> • Op dit moment vindt al veel onderzoek plaats. Zo zijn er achttien onderzoeken via ZonMw naar post-COVID. Twaalf van deze onderzoeken dragen door middel van onder andere biomedisch onderzoek bij aan een beter begrip van de klachten behorend bij post-COVID. Meer informatie over deze onderzoeken is als bijlage toegevoegd. Ook andere partijen doen onderzoek naar post-COVID, zoals academische en perifere ziekenhuizen.

¹ [LongCOVID-onderzoek | RIVM](#)

	<ul style="list-style-type: none"> • Het is belangrijk om nationale en internationale post-COVID onderzoeken te bundelen in een kennisagenda. De focus ligt op post-COVID, maar het is de bedoeling hier later klachten na andere infectieziekten bij te betrekken. Een ander doel van de kennisagenda is na te gaan of en welk aanvullend onderzoek er nog nodig is.
<p>Politieke afspraken (regeerakkoord, convenant, coalitieafspraken e.d.)</p>	<p>Motie 25295, nr. 1916, lid Omtzigt c.s. Verzoekt de regering te bevorderen dat er structureel meer onderzoek wordt gedaan naar long covid, de diagnose, de biomedische oorzaak van long covid, de frequentie en de mogelijke behandelmethodes én verzoekt de regering de Kamer daarover binnen ongeveer een maand te informeren. <i>De motie is afgedaan in de Kamerbrief van 16 september. U kunt hierover aangeven dat we met het veld bezig zijn met de kennisagenda post-COVID en dat daaruit onder meer zal blijken of en welk onderzoek er nodig is. Verder bevordert VWS via ZonMw studies naar post-COVID via het deelprogramma "COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg".</i></p> <p>Motie 25295, nr. 1892, leden Hijink en Paulusma Verzoekt de regering om, in gesprek met ziekenhuizen, een landelijk expertisecentrum op te richten waar kennis en ervaring verzameld wordt voor de behandeling van postcovid en andere postinfectieuze aandoeningen. <i>Deze motie is afgedaan in de Kamerbrief van 16 september. Na overleg met de veldpartijen, werken NFU en C-support de vormgeving hiervan nader uit. Daarbij worden ook de patiëntenorganisaties betrokken.</i></p> <p>Motie 25295, nr. 1909, lid Paulusma c.s. Verzoekt de regering om, in gesprek met het veld, te onderzoeken of huidige lopende onderzoeken uit het veld, met speciale aandacht voor biomedisch onderzoek, en hier eventueel meer prioriteit aan te geven indien blijkt dat er momenteel te weinig biomedisch onderzoek wordt gedaan naar postcovid <i>Deze motie is afgedaan in de Kamerbrief van 16 september. Via ZonMw lopen achttien onderzoeken naar post-COVID. Twaalf van deze onderzoeken dragen door middel van onder andere biomedisch onderzoek bij aan een beter begrip van de klachten behorend bij post-COVID. Bij de kennisagenda wordt bekeken welke onderzoeken nationaal en internationaal lopen, inclusief de biomedische onderzoeken, en of aanvullend onderzoek nodig is.</i></p>
<p>Feiten & cijfers</p>	<p><u>Onderzoeken door ZonMw</u> VWS financiert via ZonMw onderzoek naar de diagnostiek, behandeling en organisatie van zorg van post-COVID. Hiervoor heeft ZonMw het deelprogramma 'COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg' gestart. Voor het deelprogramma is in totaal € 7,81 miljoen beschikbaar gesteld met een looptijd van 2021 t/m 2024. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor de volgende drie onderdelen is € 3,45 miljoen beschikbaar: <ul style="list-style-type: none"> o Onderzoek naar aanhoudende klachten COVID-19 o Doorontwikkeling van de multidisciplinaire richtlijn voor de behandeling van post-COVID o Onderzoek naar interventies bij herstel- en nazorg bij aanhoudende klachten. Hiervoor staat de subsidieoproep momenteel open. - Voor zorgnetwerken COVID-19 herstel- en nazorg en kennishiaten rondom de organisatie van zorg wordt circa €3,3 miljoen beschikbaar gesteld via subsidieoproepen. - De overige €1,06 miljoen is beschikbaar voor o.a. programmakosten,

	<ul style="list-style-type: none"> - communicatie en implementatie. <p><u>LongCOVID-onderzoek RIVM</u></p> <p>Het RIVM onderzoekt met het LongCOVID-onderzoek² de lange termijn gezondheidsimpact van COVID-19, als onderdeel van het brede COVID-programma van het RIVM. Hiervoor is ca. €1 miljoen voor begroot in het COVID-programma van het RIVM voor de periode van 2021 t/m 2023.</p> <p>Onderzoek C-support</p> <p>Ook zijn er middelen beschikbaar voor onderzoek vanuit het budget voor C-support, dit betreft ca. € 0,5 miljoen over de periode 2021 t/m 2023.</p>
Overig (zoals heikele punten en pers)	<p>i. Zicht op aantal personen met Post COVID</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afgelopen weken besteedden de media ruimschoots aandacht aan de (grote) aantallen patiënten met post-COVID. - Omdat er in de wetenschap nog geen eenduidige definitie van post-COVID wordt gehanteerd, variëren de prevalentiecijfers. - Uit een recent onderzoek³ blijkt dat één op de acht mensen die een COVID-infectie hebben doorgemaakt aangeven langdurig klachten te ervaren. Dit heeft grote invloed op de persoonlijke en professionele levenssfeer van diegenen die dit treft. - Eerder heeft het NIVEL geconcludeerd dat, afhankelijk van de definitie van Post COVID, 20 – 37% van de coronapatiënten post-COVID-klachten ontwikkelde. <p>ii. Maatschappelijke en politieke wens naar meer biomedisch onderzoek</p> <ul style="list-style-type: none"> - De politiek, media, onderzoekers en zorgpersoneel benadrukken al enkele weken het belang van meer biomedisch onderzoek naar post-COVID. - Zij geven hierbij aan dat dit in het buitenland (Verenigde Staten, Duitsland) al op veel grotere schaal gebeurt. - Tevens wordt vaak de link gelegd met langdurige klachten naar aanleiding van andere infectieziekten (ME/CVS, ziekte van Pfeiffer) - U kunt aangeven dat ZonMw kijkt welke samenhang er is met biomedisch onderzoek op het terrein van andere infectieziekten.

5.1.2i Concept

5.1.2i Concept

5.1.2i Concept

5.1.2i Concept

⁴ [LongCOVID-onderzoek | RIVM](#)